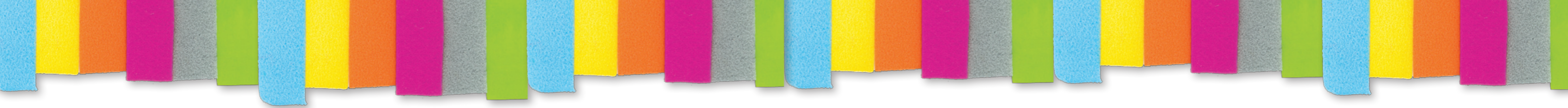

MALA ŠOLA OTROKOVIH PRAVIC

učenje otrokovih pravic v vrtcu in v prvih treh razredih osnovne šole

združeni za otroke

unicef

PRIROČNIKU NA POT

UNICEF igra pomembno vlogo pri zaščiti in promociji otrokovih pravic po vsem svetu. Skrbi za preživetje in kakovosten razvoj otrok v zgodnjem otroštvu, zagotavlja jim možnosti za vključevanje v osnovno izobraževanje, ščiti otroke pred zapostavljanjem, diskriminacijo, nasiljem, izkoriščanjem in zlorabami, pomaga pa jim tudi v kriznih razmerah.

Priročnik Mala šola otrokovih pravic je polaganje temeljev razumevanja omenjenih tematik pri predšolskih otrocih. Je tudi naložba v njihov nadaljnji razvoj, saj otroci že pri treh letih lahko na svoj način razumejo zahtevne koncepte, kot so pravice, enakopravnost, solidarnost ipd. Če začnemo z nečim, kar je otroku poznano, in potem to znanje in razumevanje širimo z njemu primernimi metodami, so otroci sposobni empatije, povezovanja svojega življenja z drugimi in razumevanja sveta. Skozi takšen način dela se ognemo zgodnjemu oblikovanju predsodkov in negativnim stereotipom.

Tako je zasnovan tudi priročnik, ki je pred vami. Pripravljen je na podlagi konkretnih izkušenj v praksi in vam ponuja prav to – da ga ponesete nazaj v prakso in popeljete svoje male nadobudneže v Malo šolo otrokovih pravic.

Miran Boštic,
predsednik Društva UNICEF Slovenija

Izdajatelj: Društvo UNICEF Slovenija
Avtorica: Lavra Bregar
Ilustracije: Marjana – Miš Šegula
Uredili: Katja Bizjak in Maja Pipan
Lektorica: Tina Kovšca
Oblikovanje in prelom: Votan Leo Burnett
Naklada: 2000 kom.
Tisk: Tiskarna Oman
Ljubljana, november 2009

NAVODILA ZA UPORABO PRIROČNIKA

Glavni cilj priročnika je, da otroci spoznajo nujnost poznavanja in spoštovanja svojih pravic in pravic vseh bitij na tem planetu. Napisan je bil na podlagi potrebe strokovnih delavcev po bolj sistematičnem uvajanju otrok v spoznavanje svojih pravic.

Je koristno orodje za tiste, ki ne vedo oziroma nimajo dovolj izkušenj, kako to izpeljati v praksi, in za tiste, ki želijo več informacij s tega področja.

Sestavljen je iz tematskih sklopov, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo. V njih so navedene okvirne dejavnosti, ki jih v dnevni skici razširimo, nadgradimo (s predlogi otrok, z aktualnimi dogodki ipd.).

Cilji in področja so v skladu s kurikulumom za vrtce, ki je usmerjen k razvijanju strpnosti in pozitivne interakcije ter spoznavanju demokratičnih načel.

Dejavnosti so osredotočene na spoznavanje bližnjega in širšega sveta zunaj domačega okolja in tako razvijajo zanimanje in zadovoljstvo otrok ob odkrivanju novega. Istočasno pa jih spodbujajo k aktivnemu učenju in jih navajajo na kritično vrednotenje sebe in sveta.

O izvajanju dejavnosti sprotno obveščamo starše (oglasne deske, plakati, UNICEF-ovi kotički ...) in jih s tem pritegnemo k sodelovanju. Tako se bo družinska vzgoja prepletala z našim delom in pomagala pri uresničitvi ciljev.

Pomembno vlogo imajo tudi zunanji sodelavci, ki bodo naše delo popestrili in podkrepili.

Otroci se istočasno s spoznavanjem svojih pravic soočajo tudi s svojimi odgovornostmi, ki jih imajo do drugih. Le tako bodo spoznali, kako pomembno je sožitje v bližnjem okolju in svetu.

Avtorica: Lavra Bregar,
vzgojiteljica predšolskih otrok
kontakt: lavrabregar@gmail.com

PRAVICA 1

OTROCI SMO ENAKI IN ENAKOPRAVNI, NE GLEDE NA BARVO OČI, LAS IN KOŽE

1. GLOBALNI CILJ

Spoznavanje samega sebe in drugih ter možnost seznanjanja z različnimi kulturami in tradicijami.

2. PRIORITETNI PODROČJI: Družba, umetnost

Tema: »Mi smo otroci sveta.«

Področje: Družba

Cilj: Otrok ima možnost spoznavanja in dožemanja telesnih podobnosti in razlik med ljudmi, različnost ras, kultur ter obenem enakovrednost vseh.

Ideje za dejavnosti:

- Igramo se socialne igre: Poštar, Stroj, Kaj imava skupnega? ...
- Pogovarjamo se, kaj nas povezuje, v čem smo si podobni/različni v skupini.
- Spoznamo se z navadami otrok iz naše skupine, ki prihajajo iz drugih kulturnih okolij.
- K sodelovanju povabimo tujce, ki živijo v našem okolju, da predstavijo svojo kulturo in življenje otrok v njihovi kulturi.
- Uredimo tematski kotiček Otroci sveta (zbiranje oblačil, predmetov različnih narodov, namizne igre in druge igrače, slikovni material).
- Ugotavljamo namen predmetov, oblačimo oblačila različnih ljudstev, pripravimo razstavo Predmeti različnih narodov.
- Igramo se računalniško igro Moje prvo čudovito raziskovanje sveta.
- Iščemo celine v otroškem atlasu in izdelamo svoj atlas.

- Izdelamo plakat Otroci sveta smo prijatelji.
- Pogovarjamo se o tem, kako drugače živijo otroci po svetu.
- Predstavimo jim UNICEF, njegove osnovne programe ter idejo pomoči šibkejšim (vsi živimo na tem planetu in smo medsebojno povezani).
- Pogovorimo se o tem, kako lahko mi pomagamo, čeprav smo majhni.

Področje: Umetnost

Cilj: Doživljanje drugih kultur skozi umetniški jezik in njegove izrazne lastnosti.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo glasbo različnih ljudstev.
- Plešemo in pojemo indijansko pesem (račji ples), izdelamo rekvizite za indijanski ples.
- Zmisljimo si pesem na znano melodijo Zimba, zimba, zaja (po pesmi Ringa raja).
- Spoznavamo instrumente drugih ljudstev in jih izdelujemo.
- Slikamo s čopiči na temo Otroci sveta.
- Izdelamo bivalne prostore, ki so značilni za različne dele sveta.

Kaj je UNICEF?

UNICEF je bil ustanovljen leta 1946, da bi pomagal otrokom v Evropi in Aziji po 2. svetovni vojni. Ime UNICEF je prvotno pomenilo Mednarodni sklad za nujno pomoč otrokom pri ZN (the United Nations International Children's Emergency Fund). Ko je bilo krize po 2. svetovni vojni konec, je UNICEF ugotovil, da je na svetu še veliko otrok, ki potrebujejo pomoč. Tako je bil leta 1953 UNICEF preimenovan v Sklad za otroke pri ZN (the United Nations Children's Fund) in to poimenovanje je ostalo do danes.

Kaj je vloga UNICEF-a danes?

Danes je UNICEF prisoten v več kot 162 državah, območjih in teritorijih in stremi k reševanju težav, s katerimi se soočajo otroci in njihove družine. Za obdobje 2006 do 2009 si je UNICEF zastavil pet prednostnih nalog:

1. skrb za preživetje ter celovit in kakovosten razvoj otrok v zgodnjem otroštvu;
2. osnovno izobraževanje in enakost med spoloma;
3. boj proti virusu HIV/aidsu;
4. zaščita otrok pred zapostavljanjem, diskriminacijo, izkoriščanjem, nasiljem in zlorabami;
5. zagovorništvo in partnerstvo pri uresničevanju pravic otrok (tudi ureditev baz podatkov, raziskave, zakonske spremembe, politične odločitve v otrokovo korist).

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Jezik

Cilj: Otrok se identificira s knjižno osebo in doživlja književno dogajanje – empatija.

Ideje za dejavnosti:

- Iščemo knjige o različnih narodih v vrtčevski knjižnici.
- Poslušamo pravljice na temo strpnosti in prijateljstva: Mavrično moštvo, Domino in tjučenj, Prijatelja, Mali Indijanček Padajoči sneg ...
- Poslušamo otroško poezijo Juri Muri v Afriki.
- Igramo se z lutkovno igro Otroci sveta se pogovarjajo ...
- Zbiramo recepte tipičnih jedi iz drugih delov sveta, posebne običaje, povezane s hrano (povabimo starše, druge sorodnike).
- Izdelamo slikopis Pismo otrokom sveta.

4. VLOGA ODRASLIH

Oblikovati raznovrstno glasbeno, likovno, plesno okolje z različnimi spodbudami, ki otroku omogočajo doživljanje sebe in drugih ter razumevanje razlik med ljudmi in kulturami.

5. POTEK IGER

POŠTAR

V krog postavimo en stol manj, kot je otrok. Otroci se posedejo. Tisti brez stola reče: »Pismo imam za vse tiste, ki imajo ... črne copate!« Vsi s črnimi copati morajo zamenjati stole, oseba na sredini pa mora izkoristiti priložnost in sestiti na prost stol. Kdor ostane brez stola, prinese naslednjo pošto. Otrok brez stola naj izbere skupno značilnost, nekaj, kar imajo radi, ali nekaj, kar si želijo. Na koncu igre se pogovorimo o tem, koliko skupnega imajo.

STROJ

Eden izmed otrok se postavi v sredino prostora in začne izvajati določen gib in zvok nekega stroja. Gib in zvok nenehno ponavlja. Drugi se mu postopoma pridružujejo in dodajajo svoje zvoke in gibe. Ko so vključeni vsi, so oblikovali nov stroj z različnimi zvoki, gibi in ritmi. Aktivnost je lahko izhodišče za pogovor o strpnosti, spoštovanju in sožitju.

KAJ IMAVA SKUPNEGA

Otroci se usedejo v pari in najprej poiščejo, kaj imajo skupnega (oči, lasje, roke itd). V drugem koraku otroka v paru raziskujeta, v čem se razlikujeta (npr. po barvi las, velikosti ...). V tretjem koraku lahko igro še nadgradimo, da raziskujemo, kaj »lahko« (npr. hodiva, zaveževa vezalke), in česa »ne moreva« (npr. voziti avta). Igro lahko nadaljujemo še s slikami otrok iz sveta, da se otroci primerjajo z njimi.

6. LITERATURA

- Moje prvo čudovito raziskovanje sveta (CD). Ljubljana: DZS, 1997.
- Pavček, Tone: Juri Muri v Afriki. Ljubljana: MK, 1994.
- Yoh, Shomei: Domino in tjujenj. Ljubljana: Epta, 2000.
- Aubrey, Annette: Mavrično moštvo. Murska Sobota: Pomurska založba, 2007.
- Rodero, Paz: Prijatelja. Ljubljana: Epta, 1995.
- Kindersley, Barnabas: Otroci vsega sveta. Ljubljana: MK, 1996.
- Moja prva enciklopedija: Ljudstva sveta. Tržič: Učila, 1996.
- Elschner, Geraldine: Mali Indijanček Padajoči sneg. Ljubljana: Epta, 1999.
- Otroški atlas sveta. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995.
- Pesek, Albinca, in Pettan, Svanibor: Pesmi in plesi ljudstev sveta za otroke (slikanica in CD). Ljubljana: MK, 2000.
- Zapha, Zaf: Dalaka: glasbeno popotovanje v zahodno Afriko (slikanica in CD). Ljubljana: Studio 100, 2009.
- Majcen, Karmen: Potovanje k sebi in okrog sveta. Ljubljana: MK, 2004.
- Bregant, A., Primc, B., Pfeifer, K., Franković, R.: Moje pravice – didaktični pripomoček za učenje otrokovih pravic. EIP Slovenija – Šola za mir, Maribor, 2003.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

PRAVICA 2

OTROCI IMAJO VEDNO PREDNOST

1. GLOBALNI CILJ

Seznanjanje z otrokovimi pravicami in z varnim in zdravim načinom življenja.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema 1: »Kdaj imam prednost?«

Cilj: Otrok spoznava, da morajo vsi ljudje v določeni družbi pomagati in sodelovati, da bi ta lahko delovala ter omogočala preživetje, dobro počutje in udobje.

Ideje za dejavnosti:

- Razmišljamo o tem, kaj pomeni imeti prednost – pogovor ob slikah – kdo skrbi za otroka, da je zdrav, da ni lačen, da hodi v šolo ... (slike – mama neguje dojenčka, otrok se igra s starši, družina pri kosilu, otrok pri zdravniku).
- Pogovorimo se o mlajših sestricah, bratcih: zakaj imajo včasih oni prednost?
- Izhodišča za pogovor: kaj bi se spremenilo, če bi imeli odrasli vedno prednost? Ali imajo tudi odrasli kdaj prednost?
- Ob ogledu knjig Postavi se za svoje pravice, Filozalogajčki in Zakaj so ljudje begunci se seznanijo s kršenjem otrokovih pravic v svetu.
- Izdelamo nabiralnik za krivice (v knjigi Filozalogajčki): na listke zapišemo krivice otrok, ki se dogajajo v vsakdanjem življenju, in jih oddamo v oddelčni nabiralnik. Po dogovorjenem času se skupaj pogovorimo o krivicah iz nabiralnika in kako bi jih lahko preprečili. Izhodišče za pogovor: kaj bi pisalo v nabiralniku, če bi pisali otroci, katerih pravice so kršene?

- Ob ogledu slikanice Konvencija o otrokovih pravicah sodelujejo v pogovoru o pravicah otrok.
- Ob fotografijah življenja otrok po svetu se seznanjajo s kršenjem pravic otrok.

Tema 2: »Pri mami in očetu imam vedno prednost.«

Cilj: Otrok spozna, da vsi, odrasli in otroci, pripadajo družbi in so pomembni ter da imamo vsi svoje potrebe.

Ideje za dejavnosti:

- Ob interakcijski igri Palček Klepetavček pripovedujejo, kako pri njih doma potekajo nakupovanje, pospravljanje, priprave na spanje ...
- Zbiramo domneve o tem, kaj pomeni, da starši skrbijo za svoje otroke, in se pogovorimo, kaj otroci res potrebujejo (ali potrebujejo vse, kar oglašujejo mediji?).
- »TIPALNA VREČKA« V temno vrečko zložimo različne predmete, ki predstavljajo različne potrebe (npr. vodo, hrano, obleko, knjigo ...). Otroci poskušajo s tipanjem ugotoviti, za kateri predmet gre. Vsak otrok izvleče svoj predmet in ga položi pred sabo, nato se o predmetih pogovorimo: ali ga potrebujemo in zakaj.
- Pogovorimo se o potrebah: kaj je tisto, kar vsi nujno potrebujemo za preživetje? Česa ne potrebujemo nujno?

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Jezik

Cilj: Otrok razvija sposobnost miselnega in čustvenega sodelovanja v literarnem svetu.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo pravljico Uspavanka za zmajčke ter opisujemo lastnosti zmajčkov in njihovih staršev.
- Otroci pripovedujejo pravljico vrstnikom ob slikanici.
- Igramo se domišljjsko igro Leteči zmaj.
- Uredimo si tematski kotiček ZMAJI (igrače, knjige).

Področje: Umetnost

Cilj: Spodbujanje veselja do izražanja skozi umetnost ter razmišljanje o tematiki.

Ideje za dejavnosti:

- Otroci narišejo osnovne potrebe, ki jih morajo starši zagotoviti svojim otrokom, in jih na željo komentirajo.
- Igramo se igro vlog Družina zmajev (mama zmajevka in očka zmaj se trudita, da bi umirila svoje zmajčke).
- Rišejo zmaje, jih oblikujejo iz gline, izdelajo si letečega zmaja.
- Ugotavljajo, kateri mali instrumenti so primerni za zaspene, kričave zmajčke, izmišljajo si melodične motive – uspavanke (triangel, zvončki ...).

4. VLOGA ODRASLIH

Otroci skozi izkušnje spoznavajo, da vsakdanje življenje v vrtcu omogoča vzpostavljanje vezi med vrtcem in družinskim življenjem. Odrasli pomagajo ustvarjati prijazno vzdušje medsebojnega zaupanja, ki otroke spodbuja k odprtosti, komunikaciji in razumevanju zahtevnejših globalnih konceptov.

5. POTEK INTERAKCIJSKIH IN DOMIŠLJIJSKIH IGER

PALČEK KLEPETAVČEK (priredba interakcijske igre Govoreča palica – Prvi koraki: Metodični priročnik za poučevanje človekovih pravic. Al Slovenije, 1990.)

Kdor ima v rokah palčka Klepetavčka, ima posebno moč, da lahko govori. Vsi drugi pa imajo posebno moč, da ga lahko poslušajo. Palčka si otroci podajajo v krogu. Če kdo ne želi govoriti, ga preprosto poda naslednjemu.

LETEČI ZMAJ (priredba domišljjske igre Domišljjska puščica – A. Uranjek)

Predstavlja si, da si leteči zmaj, ki leti visoko v nebo. Letiš nad morjem, čez gozdove, reke in hribe. Tvoja krila so močna in te nesejo daleč stran. Kje bi rad pristal? Otroke povprašamo, kje so v domišljiji pristali.

6. LITERATURA

- Majhen, Zvezdana: Uspavanka za zmajčke. Domžale: Studio Hieroglif, 2006.
- Mate, Miha: Zmajčkov rojstni dan. Ljubljana: MK, 1986.
- Topsell, John: Zmaji. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2007.
- Rajčič, Dean: Zmaji za vedno – Knjiga sestavljanek. Ljubljana: Tuma, 2008.
- Labbe, Brigitte: Filozalogajčki. Murska Sobota: Pomurska založba, 2005.
- Senker, Cath: Zakaj so ljudje begunci? Ljubljana: Grlica, 2006.
- Bakyayita, Jasper, et al.: Postavi se za svoje pravice. Murska Sobota: Pomurska založba, 1999.
- Uranjek, Anica: Sprostitvene igre za vrtec in šolo. Ljubljana: Svetovalni center za mladostnike in starše, 1995.
- Bregant, A., Primc, B., Pfeifer, K., Frankovič, R.: Moje pravice – didaktični pripomoček za učenje otrokovih pravic. EIP Slovenija – Šola za mir, Maribor, 2003.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.
- Ob fotografijah življenja otrok po svetu se seznanjajo s kršenjem pravic otrok.

*Svet se vrti od nekdanj narobe,
zmeraj enim v pogubo in smrt.*

*Sitim je sitost obupno breme,
lačnim je raj brezupno zaprt.*

*Na lačnih ustih ni kruha,
je samo prošnja za kruh.*

*Na koncu potov ni kažipotov,
je samo o novem romanju up.*

*Na zemlji je malo pravice
in mnogo jemanja pravic,
na ladji, ki pluje v prihodnost,
preveč je obupnih otroških lic.*

*Kajti naš svet vrti se narobe,
stran od sreče in daleč od sanj.*

*Zato se vanj z vso silo uprimo
in obrnimo ga v pravo stran,
da se vrteč odslej bo po naše
in z nami po naše pel:*

*Vsem, vsem, vsem dajemo v vednost –
otroci hočemo prednost!*

Tone Pavček

PRAVICA 3

OTROCI IMAJO PRAVICO ŽIVETI, RASTI IN ODRASTI Z OBEMA STARŠEMA ALI S TISTIMI, KI BODO ZANJE NAJBOLJE SKRBELI

1. GLOBALNI CILJ

Oblikovanje osnovnih življenjskih navad in spoznavanje razlik med življenjskimi navadami različnih družbenih skupin.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema 1: »Moja družina.«

Cilji: Otrok spoznava različne oblike družine in družinske skupnosti ter odpravlja stereotipe, povezane z razliko med spoloma.

Ideje za dejavnosti:

- Izdelamo plakat Kaj najraje počne naša družina?
- Igramo se simbolno igro Družina s poudarkom na delitvi nalog glede na spol (oče čuva otroka, mama gre v službo, oče pomiva posodo, mama kuha ...).
- Pripovedujejo svoje izkušnje: kako pomagam svoji družini?
- Pogovorimo se o tem, da za otroka skrbi tudi kdo drug, npr. sorodniki ali pa organizacija, če otrok nima svoje družine.
- UNICEF poskuša skrbeti za vse otroke in tako ima osem ciljev, ki jih želi doseči do leta 2015.

Tema 2: »Pri mami in očetu imam vedno prednost.«

Cilj: Otrok spozna, da vsi, odrasli in otroci, pripadajo družbi in so pomembni in da imamo vsi svoje potrebe.

Ideje za dejavnosti:

- Ob interakcijski igri Palček Klepetavček pripovedujejo, kako pri njih doma potekajo nakupovanje, pospravljanje, priprave na spanje ...
- Zbiramo domneve o tem, kaj pomeni, da starši skrbijo za svoje otroke in se pogovorimo, kaj otroci res potrebujejo (ali potrebujejo vse, kar oglašujejo mediji?).

Razvojni cilji tisočletja:

1. Izkoreniniti skrajno revščino in lakoto.

Do leta 2015 prepoloviti število ljudi, ki živijo z manj kot enim dolarjem na dan.

2. Doseči univerzalno osnovnošolsko izobrazbo otrok.

Do leta 2015 zagotoviti, da bodo vsi otroci (dečki in deklice) končali osnovnošolsko izobraževanje.

3. Zagotoviti enakost med spoloma in dati več moči ženskam.

4. Zmanjšati smrtnost otrok.

Do leta 2015 za dve tretjini zmanjšati smrtnost otrok v starosti do pet let.

5. Izboljšati zdravje mater

Do leta 2015 za tri četrtine zmanjšati smrtnost mater.

6. Boriti se proti virusu HIV oziroma aidsu, malariji in drugim boleznim.

Do leta 2015 ustaviti in zmanjšati okuženost z virusom HIV oziroma aidsom, malarijo idr.

7. Zagotoviti okoljsko trajnost.

8. Razviti globalno partnerstvo za razvoj.

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Narava

Cilj: Otrok spozna, kako otrok nastane in se razvija v materi, se rodi in zraste. Otrok odkriva in spozna, da so med potomci razlike, so pa podobni staršem ter sorojencem.

Ideje za dejavnosti:

- Ogledujemo si knjige in drugi slikovni material o rojstvu.
- Ob slikanici Lukec dobi sestrico podoživljajo rojstvo v družini.
- Poslušamo pravljico Od kod Novakovim Mihec in se pogovorimo o posvojitvi otroka.
- Ob risanju družinskega drevesa spoznavamo, kaj so predniki in potomci.
- Igramo se sprostivno domišljjsko igro V materinem telesu.

Področje: Jezik

Cilj: Otrok se identificira s knjižno osebo ter se uči samostojno pripovedovati.

Ideje za dejavnosti:

- V vrtčevski knjižnici poiščemo knjige o rojstvu in družini ter si uredimo knjižni kotiček.
- Poslušajmo pravljice Kako sem prišla na svet, Mami, kje si?, Ti in jaz, Mali medo, Piščanček Pik, Vsak je kdaj ... srečen ...
- Od doma prinesejo družinske fotografije in pripovedujejo o svoji družini.

4. VLOGA ODRASLIH

Omogočiti otroku, da pripoveduje o svoji družini, širiti razumevanje o različnih tipih družine ter pri tem spoštovati pravico do zasebnosti.

5. POTEK SPROSTITVENE DOMIŠLJIJSKE IGRE

V MATERINEM TELESU

»Lezi na bok, potegni noge k prsim in položi glavo v svoje roke. Tako si ležal v materinem trebuščku, preden si bil rojen. Predstavljaš si, da si spet za kratek čas v maminem trebuhu. Povsod okrog tebe je mehka, topla voda, ki te varuje pred tem, da bi te kaj ranilo. Mirno ležiš v vodi in voda nežno drži tvoje telo. Materin trebuh je mehek in udoben. Tvoje telo obdaja kot blazina. Imaš zaprte oči in lahko slišiš in čutiš, kako materi bije srce, počasi in enakomerno. Pok, pok, pok, pok ... Morda mama prav zdaj posluša lepo glasbo. Tudi ti jo lahko slišiš, tiho glasbo, ki se meša z glasbo materinega srca ... Tako lahko ležiš dolgo, dolgo ... dokler želiš. Šla bom okrog in vsak mi bo prišepnil na uho, kako se zdaj počuti, ko je v svoji fantaziji spet v materinem trebuhu.«

6. LITERATURA

- Waddell, Martin: Ti in jaz, mali medo. Ljubljana: Epta, 1997.
- Waddell, Martin: Mami, kje si. Ljubljana: Epta, 1994.
- Manček, Marjan: Piščanček Pik. Ljubljana: ČGP Delo, 1984.
- Enciklopedija: Naše telo. Murska Sobota: Pomurska založba, 1991.
- Michelini, C. A.: Naša družina. Tržič: Učila, 1998.
- Giommi, Roberta: Učimo se ljubezni. Ljubljana: DZS, 1993.
- Knez, Alenka: Zbirka Tako lahko: pomlad. Ljubljana: Dr. Mapet, 1993.
- Bingham, Jane: Vsak je kdaj ... srečen. Murska Sobota: Pomurska založba, 2007.
- Zupančič, Ela: Od kod Novakovim Mihec. Ljubljana: Univerzum, 1984.
- Uranjek, Anica: Sprostivne igre za vrtec in šolo. Ljubljana: Svetovalni center za mladostnike in starše, 1995.
- Nacionalni kurikularni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

PRAVICA 4

OTROCI IMAJO PRAVICO, DA POVEJO, KAJ MISLIJO

1. GLOBALNI CILJ

Doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje, ter spodbujanje otrok k sodelovanju.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema: »Otroci si želimo ...«

Cilj: Otrok ima možnost povedati svoje mnenje ter razvijati sposobnosti za strpno sobivanje (reševanje problemov, pogajanje in dogovarjanje, razumevanje in sprejemanje stališč drugih).

Ideje za dejavnosti:

- Imam pravico, da izrazim svoje misli in želje – igramo se igro asociacij Nevihta idej.
- Igramo se interakcijsko igro Govoreči krog (Rad/a bi postal/a, Dobro se počutim, kadar ...).
- Igramo se simbolno igro Otroški forum (novinar/ka z mikrofonom sprašuje otroke: kaj si misliš o tem, da otroci ne smejo voziti avtomobila, da nekateri odrasli ne upoštevajo mnenja otrok, da niso vse risanke primerne za otroke ...). Otroci komentirajo, se pogajajo, sprejemajo stališča in predlagajo nove teme za razpravo.
- Izdelajo plakat svojih želja, dogovarjamo se, katere lahko uresničimo v vrtcu in kako.
- Pogovarjamo se ob slikah na spletni strani www.instantdisplay.co.uk/free.htm – Otrokove pravice in odgovornosti. Izhodišče za pogovor: kdor ima pravice, ima tudi odgovornosti. Kaj so odgovornosti? Kaj so njihove odgovornosti doma, v vrtcu? Zakaj je to pomembno? Zakaj je pomembno, da vsak od nas prispeva košček k skupnemu sobivanju?

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Umetnost

Cilj: Spodbujanje ustvarjalnosti in sodelovanja pri pripravi, organizaciji in uporabi prostora.

Ideja za dejavnost: Kako bi preuredili našo igralnico?

Narišemo skupinski načrt. Vsak označi tisti del načrta, ki si ga je zaželel. Skupaj se odločimo, kaj od tega lahko uresničimo, povabimo hišnika in si razdelimo naloge glede na interese in sposobnosti. Na koncu povabimo starše in druge oddelke, da si ogledajo 'novo igralnico'.

Področje: Gibanje

Cilj: Iskanje lastne poti pri reševanju gibalnih problemov.

Ideja za dejavnost:

- Skupaj pripravimo poligon.
- Skupaj pripravimo Lov za skriti zaklad.
- Plešemo po glasbi – izrazimo se skozi gib.
- Načrtujemo športno dopoldne v okolici vrtca – otroci predlagajo dejavnosti in pripravijo športne rekvizite.

4. VLOGA ODRASLIH

Spodbujati aktivnost, sodelovanje otrok in upoštevati njihove predloge ter ob tem omogočiti sproščeno vzdušje, v katerem bodo otroci lahko izražali svoje misli in predloge.

5. POTEK INTERAKCIJSKIH IGER

NEVIHTA IDEJ

Otrokom povemo, da naj povejo tisto, kar jim najprej pade na misel ob določeni besedi: npr. družina, otrok, problem, ne smeš ...

GOVOREČI KROG

Otroke posedite v krog. Povejte enega ali več nedokončanih stavkov (npr. Pri sebi imam najraje ..., Rad/a bi postal/a ..., Moja najljubša zabava je ..., Dobro se počutim, kadar ..., Žalosten/žalostna sem, kadar ..., Upam, da ...) in otroci naj ga vsakič drug za drugim dopolnijo. Poslušanje drugih brez prekinjanja je zelo pomemben del te igre. Otrok na vrsti je lahko tiho, če ne želi dopolniti stavka.

6. LITERATURA

- Uranjek, Anica: Sprostitutvene igre za vrtec in šolo. Ljubljana: Svetovalni center za mladostnike in starše, 1995.
- Spletna stran: www.instantdisplay.co.uk/free.htm – Children's rights and responsibilities.
- Bregant, A., Primc, B., Pfeifer, K., Franković, R.: Moje pravice – didaktični pripomoček za učenje otrokovih pravic. EIP Slovenija – Šola za mir, Maribor, 2003.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

PRAVICA 5

OTROCI IMAJO PRAVICO, DA IMAJO DOVOLJ MOŽNOSTI ZA POČITEK, IGRO IN RAZVEDRILO

1. GLOBALNI CILJ

Seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema: »Rad se igram.«

Cilj: Otrok ima možnost primerjanja in kritičnega vrednotenja življenjskih razmer otrok pri nas in v svetu.

Ideje za dejavnosti:

- Katere igre se najraje igram v vrtcu, doma? Izdelamo plakat.
- S kom se najraje igram? Narišejo svojega prijatelja in opišejo nekaj njegovih lepih lastnosti.
- Moja najljubša igrača – povedo zgodbo.
- Urejamo igralne in tematske koticke, koticek za počivanje.
- Ob igri se učimo – sodelujejo v pogovoru o tem, kaj že znajo ali zmorejo, kako so se česa naučili ...
- Oglemdo si slike različnih iger in igrač, ki se jih igrajo otroci po svetu.
- Izdelamo si preproste igrače in se z njimi igramo ves teden.
- Ali se vsi otroci lahko brezskrbno igrajo (otroci v vojni, delo otrok)?
- Na spletu si ogledajo animacijo dečka iz države v razvoju, ki šiva žoge. Istočasno je prikazana primerjava z razvitim svetom, ko se otroci iste starosti s temi žogami igrajo. Otroci komentirajo animacijo.

Glas mladih

Obiščite spletni strani:

www.unicef.org/voy

(glasovi mladih)

www.unicef.org/magic

(medijske aktivnosti in dobre ideje za otroke)

in si poglejte različne možnosti, kako lahko otroci sodelujejo in izrazijo svoja mnenja.

Lahko si ogledate tudi filme, risanke ipd., ki so jih posneli otroci z vsega sveta.

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Umetnost

Cilj: Spodbujanje splošne ustvarjalnosti, domišljije za igro.

Ideje za dejavnosti:

- Ustvarjajo, se igrajo z barvami.
- Izražajo glasbo v risbi, glini.
- Naredijo si male instrumente in si izmišljajo zvoke.
- Naredijo si vsak svojo novo igračo (žogo iz papirja, ropotuljico, žival iz škatlic, figurico človeka iz koščkov plastike, lesa).
- Z otroki se pogovorimo o nastalih umetninah, jih povprašamo, kako se je igrati z igračo, ki so jo sami izdelali, ter pogledamo, kaj radi počnejo.

4. VLOGA ODRASLIH

Spodbujanje ustrezne neodvisnosti (upoštevajoč otrokovo starost), ustvarjanje ugodne čustvene socialne klime in spodbujanje domišljije.

LITERATURA

- Mrak, Ivan: Igre sveta. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1977.
- Revija UNICEF, Novice št. 4, letnik '04, Ljubljana: Slovenski odbor za UNICEF Z izobraževanjem proti delu otrok – Izkoriščanje otroškega dela.
- Spletna stran: www.unicef.si – Konvencija o otrokovih pravicah, slika: delo otrok.
- Spletna stran: www.unicef.org/french/crccartoonsfr – Animacija: delo otrok.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

Izdelajte igro Spomin

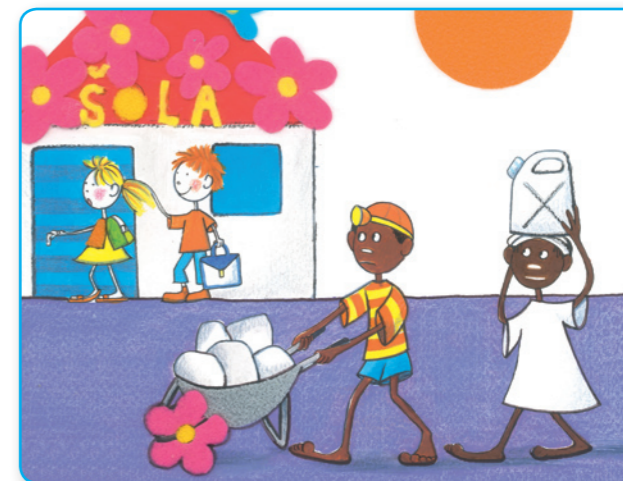
Sami si izdelajte igro Spomin na temo:

- otroci sveta,
- otrokove pravice,
- potrebe in dolžnosti.

Izrežite ali narišite slike in jih nalepite na trši karton.
Za slike lahko prosite tudi na UNICEF-u Slovenija.

PRAVICA 6

OTROCI IMAJO PRAVICO, DA NE OPRAVLJAJO DELA, KI JE ZANJE PRETEŽKO. UČENJE IMA VEDNO PREDNOST PRED DELOM.

1. GLOBALNI CILJ

Spoznavanje razlik med življenjskimi navadami naše kulture in drugih.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema: »Otrokovo delo je igra.«

Cilj: Otrok spoznava različne razmere otrok po svetu in razvija razumevanje.

Ideje za dejavnosti:

- Igramo se socialno igro Kaj rad delam.
- Otrokom pokažemo fotografije otrok, ki delajo (deček popravlja pnevmatiko, deček s pločevinkami, deklica tke preprogo).
- Izhodišča za pogovor: kaj ti otroci delajo? Ali to počnejo, ker jim je všeč? Kaj mislijo o tem njihovi starši? (Otroci naj spoznajo, da je večina staršev primorana v to, da njihovi otroci delajo.) Zakaj v razvitih državah otroci hodijo v vrtec, šolo, in ne v službo? Kako se počutite ob ogledu slik? Kdo in kako lahko tem otrokom pomaga?
- Napišimo pismo otrokom na slikah: Otroci posredujejo svoje misli in želje vrstnikom, ki živijo v težkih razmerah, in jim narišejo risbico.
- Ob ogledu slikanice Koga ima Neža najraje – Kako živijo otroci v drugih deželah se seznanijo s tem, da ni vedno izkoriščanje, če otroci pomagajo staršem.

3. POTEK SOCIALNE IGRE

KAJ RAD DELAM

Otroci sedijo v krogu in vsak pove svojemu desnemu sosеду, kaj rad dela. Ta ponovi, kaj rad dela njegov levi sosed, kaj sam rad dela, in vpraša desnega soseda: »Kaj pa ti rad delaš?« Igra poteka toliko časa, da se vsi zvrstijo.

4. VLOGA ODRASLIH

Otrokom omogočiti, da razvija občutljivost in zavest o problemih, ustrezno starostni stopnji.

5. LITERATURA

- Spletna stran: www.unicef.org.uk – First steps to rights HAMPSHIRE DEK & UNICEF UK 2003.
- Virk-Rode, Jožica: Socialne igre v osnovni šoli, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998.
- Kokalj, Tatjana: Koga ima Neža najraje? Jezero: Morfem, 2008.
- Kroflič, Robi, et al.: Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja, 2001.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

Dan v življenju Seydouja,

afriškega otroka iz manjše vasice sredi Sahela, nekaj kilometrov stran od mesta Dori v državi Burkina Faso. Vas nima vodnjaka, zato morajo otroci in ženske hoditi po vodo dva kilometra stran. Danes je **25. april 2009**. Deževna doba se začne junija. Pokrajina je izsušena in nič več ne raste. Ljudje, ki prihajajo iz tujih dežel, za letos napovedujejo, da bo tudi deževna doba zelo skromna s padavinami. Pravijo, da je to posledica podnebnih sprememb. Vendar tu le malokdo pozna take izraze. Seydou se je zbudil s pticami in smehom sosedovih otrok. Ker se je zbudil prvi in ker je najstarejši, ga mama prosi za pomoč. Seydou ve, da je bil prvi otrok v družini in da se je rodil pred približno osmimi leti. Natančnega datuma ne ve nihče. **5.00–6.00:** Seydou se bosonog odpravi dva kilometra daleč, da nabere drva za kurjavo. Tako bo mama lahko skuhala kašo. **6.00–7.00:** Seydou odpešači tri kilometre ven iz vasi do vodnjaka in vodo prinese na glavi. Pred časom so zgradili en vodnjak za tri vasi, ki je od vseh približno enako oddaljen. Zjutraj je veliko lažje pešačiti, ker vročina še ne presega 35 stopinj in je pesek še dovolj hladen, da lahko bos prehodi tako razdaljo. Popoldan, ko je sonce visoko na nebu, je pesek prevroč in zrak presuh, da bi zdržal tako dolgo pot. **7.00–8.00:** Mama skuha koruzni močnik za Seydouja in njegove mlajše brate in sestre. **8.00–10.00:** Seydou opere posodo in pomete dvorišče. **10.00–12.00:** Seydou dela na polju. **12.00–13.00:** Seydou obiše svojo staro mamo, ki boleha zaradi malarije. Pomaga ji pri umivanju, jo nahrani in ji da zdravila. **13.00–15.00:** Dela na polju. **15.00–17.00:** Pripravi obrok hrane. **17.00–19.00:** Seydou je vesel, da je zjutraj prinesel vodo. Opere obleke na roke v mrzli vodi brez detergenta in jih razgrne na pesek. Pesek je še vroč in obleke bodo hitro suhe. Jutri bo oblekel sveže. **19.00–20.00:** Mlajše brate in sestre da spati. **20.00–21.00:** Ker danes ni šel v šolo, poskuša ujeti zamujeno z večernim učenjem. Mamo prosi, da ga posluša, ko bere v francoščini. Njegov materni jezik je jezik Fulanov, in ne francoščina, zato mama ne razume, kaj bere, vendar ga kljub temu vljudno posluša. Ker je utrujen, kmalu zaspi.

PRAVICA 7

OTROCI IMAJO PRAVICO DO IZOBRAZBE

1. GLOBALNI CILJ

Spoznavanje ožjega in širšega družbenega in kulturnega okolja ter njegov pomen za izobraževanje.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema 1: »Gremo v šolo.«

Cilj: Otrok dobiva konkretne izkušnje o demokratičnem načelu enakih možnosti za vse in pri tem izpostavi svoje stališče.

Ideje za dejavnosti:

- Povabijo prvošolčke na piknik.
- Obiščejo 1. razred in si ogledajo šolo, na šolskem igrišču se družijo s prvošolčki.
- Udeležijo se predstavitev glasbene šole (koncert, predstavitev glasbil); na spletni strani UNICEF Slovenija se ob ogledu videoposnetka Za vsakega otroka seznanijo s tem, da vsi otroci nimajo možnosti, da bi obiskovali šolo, da veliko deklic ne sme obiskovati šolo, da ima veliko otrok zelo skromne potrebščine ipd.

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Jezik

Cilj: Otrok razvija predbralne in predpisalne sposobnosti.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo pravljici Ribica v šoli in Racman in knjiga.
- Ob ogledu slikanice Gremo v šolo ugotavljajo, kaj vse bodo potrebovali v šoli.
- Z otroki se pogovarjamo, katere potrebščine uporabljajo otroci v šolah v drugih državah sveta, razmišljamo o tem, kaj potrebujejo in kaj dejansko imajo.
- Igramo se simbolno igro – šola.
- Sestavljajo svoje ime iz črk in ga zapišejo.

Področje: Matematika

Cilj: Otrok razvija miselne operacije, ki so osnova za seštevanje in odštevanje.

Ideje za dejavnosti:

- Rešujejo naloge: Cici vesela šola.
- Razvrščajo šolske potrebščine: kaj ne spada zraven.

Področje: Družba

Tema 2: »Vsi v šolo.«

Cilj: Otrok spoznava, da je temelj sodobne družbe možnost izobrazbe za vse.

Ideje za aktivnosti:

- Poslušajo zgodbico Zakaj hodimo v šolo – Dom je prva šola. Pogovarjamo se o tem, kaj vse sta jih naučila oče in mama (dedki, babice, sestre, bratje). Kaj pa v vrtcu?
- Ali je to dovolj? V šoli učijo učitelji, ki so se za to izobraževali in imajo veliko znanja. Šola je opremljena in urejena tako, da imajo vsi učenci možnost učenja, raziskovanja ...
- Ob ogledu slike šole v Afriki ugotavljamo, koliko igrač in materialov imamo v vrtcu, koliko smo jih videli v šoli, in primerjamo z razmerami na sliki.
- Kdo skrbi za to, da bi vsi otroci obiskovali šolo?
- Igramo se socialno igro Poberi predmet. Otroci hodijo v krogu ob glasbi ali petju, na dogovorjen znak vsak pobere en predmet (igrača, nahrbtniki, knjige ...). Na sredini je toliko predmetov, da en otrok ostane brez – ta izstopi iz igre. Igra je končana, ko ostane le en otrok v igri.

Pogovor: kako si se počutil, ko si ostal praznih rok in si moral izstopiti iz igre?

- Preberemo zgodbico o deklici Jeta. Pogovorimo se o tem, kako se je počutila Jeta, ko je bila izključena iz šole. Pogovorimo se o otrocih, ki ne morejo hoditi v šolo. Za kaj vse so prikrajšani? Kaj pomeni, če ne znamo pisati in brati?
- Otroke spodbudimo, da narišejo takšno šolo, ki bi si jo želeli za vse otroke sveta.
- Otroke spodbujamo, da ob svojem izdelku pripovedujejo, kje je ta šola, kaj vse lahko počnejo na tej šoli in ali jo otroci radi obiskujejo.

4. VLOGA ODRASLIH

Otrokom omogočiti razumevanje pomena šole in olajšati prehod iz vrtca v šolo. Zagotavljanje spodbudnega učnega okolja, ki temelji na komunikaciji in izmenjavi mnenj ter razumevanju pojmovanja enake pravice za vse.

5. LITERATURA

- Žerdin, Tereza: Ribica v šoli. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.
- Žerdin, Tereza: Žabja šola, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995.
- Revija Trobentica, št. 1, letnik 2006. Tema meseca: Kokalj, Tatjana: Gremo v šolo.
- Krempel, Urša: Racman in knjiga, Domžale: Studio Hieroglif, 2001.
- Rodari, Paola: Gremo v šolo, Tržič: Učila, 1998.
- Cicido, letnik 08–09, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009.
- Spletna stran: www.unicef.si – Habjan, Blaž: videoposnetek Za vsakega otroka.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

Zgodbica o Jeta (Indija)

Ime mi je Jeta in imam 14 let. Rojena sem v revni družini na vasi v Indiji. Sem najstarejša in imam še pet mlajših bratov in sester. Že ko sem bila zelo majhna, so me naučili, kako pomagam mami pri hišnih opravilih. Nosila sem vodo, pomivala posodo, pometala. Moje prijateljice so se igrale zunaj, jaz pa se jim nisem mogla pridružiti. Ko so se rodili bratje in sestre, sem pomagala skrbeti zanje, jih umivala, hranila in pazila, saj je mama delala tudi na polju.

Potem so me vpisali v šolo, kjer sem bila zelo srečna. Ni mi bilo treba delati in rada sem se učila. Vedela sem, da se bom naučila pisati in brati in da bom potem morda imela boljše življenje kot moji starši. V šoli sem imela veliko prijateljev in učiteljica je bila zelo prijazna.

Vendar moja sreča ni trajala dolgo. Po dveh letih so me izpisali iz šole, saj starši niso imeli več denarja, potrebovali pa so tudi mojo pomoč pri hišnih delih in pri vzgoji bratcev in sestic. Zelo sem bila razočarana.

PRAVICA 8

OTROCI IMAJO PRAVICO DO VARNOSTI IN DO ZAŠČITE PRED POŠKODBAMI, ZANEMARJANJEM IN ZLORABAMI

1. GLOBALNI CILJ

Seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema 1: »Počutim se varno.«

Cilj: Otrok se seznanja z varnim vedenjem in se nauči živeti in ravnati varno v različnih okoljih.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo pravljico Prestrašena sovica in otroci predvidevajo različne zaključke: kaj bi se lahko zgodilo, če se mama sova in sovica ne bi srečali?
- Po ponovnem poslušanju pravljice se pogovarjamo o tem, kdaj in česa jih je strah, kaj naredijo, ko jih je strah ...
- Na spletni strani UNICEF-a spoznamo pomen in logotip Varne točke.
- Če živimo v mestu, kjer so Varne točke vzpostavljene, jih na sprehodu po mestu tudi poiščemo. Odrasle, ki tam delajo, povprašamo, kako bi pomagali, če bi se k njim zatekel otrok, ki se je izgubil.
- Poslušamo pravljico dečku, ki se je izgubil (Peter Nos je vsemu kos), in se pogovarjamo o tem, zakaj je pomembno, da poznajo svoj naslov.

Tema 2: »Kaj lahko sam storim, da bom varen?«

Cilj: Otrok se seznanja s pravili ter s posledicami ob neupoštevanju le-teh.

Ideje za dejavnosti:

- Pogovorimo se o varnosti v prometu in kako se lahko zaščitimo (uporabljajo odsevni brezrokavnik, prečkajo cesto čez prehod za pešce itd).
- Izvedemo poskus z miniaturno testno čelado in jajcem – otroci predvidevajo, kaj se bo zgodilo z jajcem ob padcu na tla. Pogovor navežemo na nošenje zaščitne opreme na kolesu in pri rolanju, smučanju itd.
- Ogledamo si policijsko postajo, da otroci spoznajo vlogo policista v nevarnih situacijah.
- Učimo se postaviti zase in reči NE. V lutkovnem kotičku si izmišljajo dialoge: deček se je izgubil, tujec me je povabil na sladoled, na ulici so me pretepli ...
- Poudarimo, da smo odrasli tukaj, da jim pomagamo – če se jim zgodi kaj takega, kar mislijo, da ni prav, naj povejo odrasli osebi, ki jo imajo radi. Če so v bližini Varne točke, se lahko zatečejo tudi tja.

Tema 3: »Mi med seboj.«

Cilji: Otrok se seznanja s pravili v oddelku in sodeluje pri oblikovanju novih, skupnih dogovorov glede na potrebe posameznika ali skupine.

Ideje za dejavnosti:

- Otroci pripovedujejo o dogodkih, pri katerih pride do prepira, nasilja (v vrtcu, doma, na igrišču).
- Dogodke narišejo in se ob risbica pogovarjamo: kako se počutim, ko ...
- Iščemo možne rešitve konfliktnih situacij.
- Skupaj določimo pravila, ki nam omogočajo strpno igro.
- Sestavljamo zgodbo v slikah in otroci predvidijo ustrezno rešitev problema v didaktični igri Pa potem? (Schmidt, Gordana in Matjaž – Univerzum).

Tema 4: »Vsi smo povezani.«

Cilji: Otroci se zavejo, da lahko s svojim vedenjem vplivamo na spremembe na drugem koncu sveta. Čeprav je daleč, je še vedno na istem planetu.

Ideje za dejavnosti:

- Ogled UNICEF-ovega slikovnega gradiva.
- Predlog vprašanj:
Zakaj so nekateri otroci na svetu lačni, sami, bolni, neizobraženi ...?
Kdo jim pomaga? (Pogovor o organizacijah, ki pomagajo revnim.)
Kako lahko mi pomagamo? (Spoznajo, kaj je dobrodelna akcija.)
- V vrtcu skupaj s starši pripravijo dobrodelni sejem svojih izdelkov (voščilnice, novoletni okraski, obeski ...) in ga namenijo otrokom, ki so potrebni pomoči (v dogovoru z UNICEF-om).

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Jezik

Cilj: Otrok je vključen v komunikacijske procese z otroki in odraslimi ter spoznava verbalno komunikacijo kot vir reševanja problemov.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo pravljico Mavrična ribica zgladi prepir.
- Iščemo rešitve skozi pogovor, preden preberemo konec pravljice, ter primerjamo svoje rešitve s koncem pravljice.

Področje: Gibanje

Cilj: Ozaveščanje skrbi za lastno varnost in varnost drugih v skupnih igrah ter spoznavanje pomena sodelovanja v igralni skupini, medsebojne pomoči in športnega obnašanja.

Ideje za dejavnosti:

- Sodelujejo v pogovoru o varnem in športnem obnašanju.
- Izdelamo pravila o strpnem obnašanju pri igri in jih obesimo na vidno mesto.
- Igramo se osnovne igre in igre z žogo ter upoštevamo pravila obnašanja.
- Igramo se socialno igro Roke pomoči.

4. VLOGA ODRASLIH

Omogočati otrokom, da spoznajo svoje omejitve in meje sprejemljivega vedenja, ne da bi pri tem omejevali druge. Ozavestiti otroke, da je nasilje v kakršni koli obliki nesprejemljivo ter da je najboljša rešitev tista, ki ne prizadene nikogar.

5. POTEK SOCIALNE IGRE

ROKE POMOČI

Vsak otrok dobi eno blazino. Razložimo pravila igre. Blazino nosimo na glavi, ne da bi jo držali z rokami, in če nam pade, obstanemo na mestu. Reši nas lahko le prijatelj, ki nam pobere blazino in nam jo namesti nazaj. Če prijatelju, ki nam pobira blazino, ta medtem pade, prijatelj prav tako zmrzne, dokler mu blazine ne pobere kdo drug.

6. LITERATURA

- Suhodolčan, Leopold: Peter Nos je vsemu kos. Ljubljana: MK, 1979.
- Ezra, Mark: Prestrašena sovica. Tržič: Učila, 1997.
- Greban, Quentin: Pika Pikapolonica. Ljubljana: Epta, 2001.
- Donaldson, Julia: Zverjašček. Ljubljana: MK, 2006.
- Spletna stran: www.unicef.si – Varne točke.
- Bingham, Jane: Vsak je kdaj ... prestrašen. Murska Sobota: Pomurska založba; 2007.
- Pfister, Marcus: Mavrična ribica zgladi prepir. Ljubljana: Epta, 1998.
- Mlakar, Ida: Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir. Radovljica: Didakta, 2006.
- Neugebauer, Charise: Jaz bom zmagal! Ljubljana: Epta, 2000.
- Girardet, Sylvie: Utišajmo nasilje. Radovljica: Didakta, 2003.
- Bizjak, Katja: To je moja igrača. Ljubljana: UNICEF Slovenija, 2006.
- Nacionalni kurikularni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

Varne točke

Varne točke so javni prostori, ki jih lastniki ponudijo otrokom, da se lahko vanje zatečejo, če se znajdejo v kakršnihkoli težavah (se izgubijo, jim grozijo sovrstniki, ne morejo priti domov ali v stik s starši, so bili priče kaznivemu dejanju ...).

Varne točke najdemo v lekarnah, trgovinah, cvetličarnah, hotelih, frizerskih salonih, CSD-ju ... Pomembno je, da so čim lažje dostopne in da je tam vsaj večino dneva prisotno osebje, ki je pripravljeno otroke zaščititi in jim svetovati. Te točke so vidno označene z nalepko varne točke, njihovi uslužbenci pa so usposobljeni, da pomagajo otrokom.

Varne točke delujejo v Ljubljani, Novi Gorici, Rušah, Kranju, Piranu, Velenju, Celju, Mariboru, Trbovljah, Sežani in Domžalah.

PRAVICA 9

OTROCI IMAJO PRAVICO DO ZADOSTNE KOLIČINE ZDRAVE HRANE IN DO ČISTE VODE

1. GLOBALNI CILJ

Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave ter spoznavanje varnega in zdravega načina življenja.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Narava

Področje: Narava

Tema 1: »Voda je življenje.«

Cilj: Oblikovanje predstave o planetu Zemlja. Razlikovanje pitne vode od drugih tekočin. Se naučiti, kako ravnati s čisto pitno vodo. Spodbuditi zavedanje, da je količina čiste pitne vode omejena in da moramo skupaj poskrbeti za to, da je bo dovolj za vse.

Ideje za dejavnosti:

- Na spletu si ogledamo video Voda na planetu Zemlja (Planet Earth – Fresh water).
- Ogledujemo si fotografije vode v različnih pojavnih oblikah na Zemlji ter o vodi v različnih deželah.
- Na sprehodu opazujemo luže in domnevamo, kam izginejo – kroženje vode v naravi. Pogovorimo se o tem, ali lahko pijemo iz luž. Ali je vsa voda pitna?
- Na fotografijah si ogledamo sušna področja v svetu in se seznanimo s pomenom pitne vode za življenje ljudi.
- Ugotavljamo posledice pomanjkanja pitne vode za zdravje ljudi in drugih bitij.
- Otroci izdelajo preprost filter za čiščenje vode (Pamet je boljša kot žamet – Voda, čudežna tekočina).
- Ugotavljamo posledice onesnaževanja okolja z različnimi odpadki na vire pitne vode ter pravilno razvrščamo odpadno embalažo – ločujemo odpadke.

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Jezik

Cilj: Otrok spoznava knjigo kot vir informacij ter razvija zmožnost domišljajske rabe jezika.

Ideje za dejavnosti:

- Otroci sodelujejo v pogovorih o skrbi za naravo, morje in druge vode ter v pogovoru pripovedujejo, kako ravnamo z odpadki in kaj lahko storimo za ohranjanje čistih voda.
- Poslušamo zgodbi Flupi in voda ter Flupi in zrak.
- Izdelamo plakat Voda je življenje.

Področje: Umetnost

Cilj: Razvijanje umetniške predstavljivosti in domišljije z zamišljanjem in ustvarjanjem.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo glasbeno pravljico Potoček in otroci predstavijo dramatizacijo glasbene pravljice mlajšim otrokom na oddelku.
- Slikajo s tempera barvami na temo suše.

Področje: Gibanje

Cilj: Spoznavanje pomena čiste pitne vode in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.

Ideje za dejavnosti:

- Sprehod do bližnjega potoka, jezera ali ribnika ter pogovor o ekologiji: katere živali opaziš v vodi in ob vodi, kaj bi se zgodilo z živalmi, če bi bilo jezero onesnaženo, kaj lahko naredimo, da bi zmanjšali onesnaženost vode ...
- Igrajo se gibalne igre: Povodni mož, Poplava, Ribiči ...
- Poskušajo posnemati afriške deklice in na glavi nositi vodo.
- Pantomima: za kaj vse uporabljam vodo? S pantomimo odigrajo svoj dan in pri tem pokažejo, za kaj vse uporabljajo vodo. Drugi otroci uganjujejo.

4. POTEK GIBALNIH IGER

RIBIČI

Na eni strani so ribiči, na drugi strani ribice. Ribiči stojijo v vrsti in se držijo za roke – to je velika mreža. Ribiči zakličejo: »Ribiči gredo na lov!« in stečejo proti ribicam. Te se poskušajo rešiti tako, da se izmuznejo pod rokami in tečejo na nasprotno stran. Ribice, ki jim ni uspelo zbežati, ostanejo pri ribičih. Igre je konec, ko so vse ribice ujete.

POVODNI MOŽ

Vzdolž prostora z dvema črtama začrtamo reko. V njej stanuje povodni mož, ki ne more na suho, lahko pa ugrabi vsakega otroka, ki se reki preveč približa ali teče čez vodo. Kogar se dotakne, je njegov ujetnik in mora sestiti na sredo reke. Čez nekaj časa določimo novega povodnega moža, ujeti otroci pa so prosti in igra se ponovi. Kateri povodni mož je ujel največ otrok?

POPLAVA

Otroci prosto tečejo, skačejo, se plazijo po prostoru. Na znak oziroma klic »poplava« si hitro poiščejo prostor, ki ni na tleh. Igra se večkrat ponovi.

Področje: Narava

Tema 2: »Hrana za vse.«

Cilj: Otrok spozna, kaj potrebuje za življenje, ohranjanje in krepitev zdravja.

Ideje za dejavnosti:

- V vrečko damo različne prehranske artikle in otroci poskušajo s tipanjem ugotoviti, za kateri artikel gre. Pogovorimo se o tem, ali je zdrav, ali nam je všeč itd.
- Oglejmo si prehranjevalno piramido in se pogovorimo o zdravi prehrani – s piramido primerjamo vrščevski jedilnik.
- Izdelamo jedilnik za en dan in ga pošljemo kuharicam, da nam ga pripravijo.
- Spoznavamo jedi otrok drugod po svetu ob knjigah Otroška svetovna kuharica in Ljudje z vsega sveta.

Področje: Družba

Cilj: Razumevanje, da so v svetu izobilja nekaterim otrokom vseeno kratene osnovne potrebe in pravice.

Ideje za dejavnosti:

- Pogovarjajo se o tem, kaj pomeni beseda lakota: Kaj naredimo, ko smo lačni? Kdo skrbi za to, da nismo lačni?
- Zakaj so nekateri otroci na svetu lačni (vojna, revščina, naravne nesreče ...)? Kdo jim pomaga (pogovor o organizacijah, ki pomagajo revnim)?

5. VLOGA ODRASLIH

Otroci naj spoznajo, da sta voda in hrana vrednoti, ki nista samoumevni za vse ljudi na svetu, ter da smo vsi odgovorni za to, da ju ohranimo.

6. LITERATURA

- Bitenc, Janez: Tri muce in druge glasbene pravljice. Ljubljana: MK, 1986.
- Vandaele, Wilfried: Flupi in voda. Ministrstvo za okolje in prostor in energijo, 2003.
- Spletna stran: www.hribi.net. Video: Planet Earth Water. BBC: Planet Earth fresh water remake, The secret – Planet Earth.
- Green, Jen: Varčevanje z vodo. Ljubljana: Grlica, 2006.
- Cooper, Helen: Juha, ki iz buč se skuha. Radovljica: Didakta, 2001.
- Fefer, Jernej: Jaka pomaga naravi. Vrhnika: FIF – okoljevarstveno svetovanje, 2002.
- Šatulj, A.: Konvencija o otrokovih pravicah. Stari trg ob Kolpi: Koce, 1995.
- Amnesty International: Vsi se rodimo svobodni. Radovljica: Didakta, 2008.
- Revija UNICEF, Novice, Slovenski odbor UNICEF.
- Koledar UNICEF 2003 – Emotional landscapes.
- Mason, Antony: Ljudje z vsega sveta. Tržič: Učila, 2004.
- Robins; Deri: Otroška svetovna kuharska knjiga. Maribor: Obzorja, 1994.
- Kornhauser, Aleksandra: Pamet je boljša kot žamet. 2, Voda – čudežna tekočina. Ljubljana: MK, 2007.
- Spurgeon, Richard: Ekologija. Ljubljana: DZS, 1991.
- Nacionalni kurikularni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

Kapljica vode in Mavrični priročnik

Če želite v svojem vrtcu nadgraditi znanje o čisti vodi in zdravi prehrani v povezavi z ekologijo, lahko na UNICEF-u Slovenija dobite priročnika Kapljica vode in Mavrični priročnik. Knjižici vsebujeta še kopico novih idej, informacij in znanj.

Če želite več informacij o priročnikih, pošljite e-pošto na: info@unicef.si.

PRAVICA 10

OTROCI BREZ DRUŽINE IN OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI IMAJO PRAVICO DO POSEBNE SKRBI IN POMOČI

1. GLOBALNI CILJ

Doživljanje vrta kot okolja, ki omogoča oblikovanje razmer za boljše izražanje in ozaveščanje skupinskih razlik (brez razlikovanj glede telesne in duševne konstitucije).

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema: »Jaz sem nekaj posebnega«.

Cilj: Otrok ima možnost razvijanja empatije ter spoznavanja podobnosti in razlik med ljudmi (telesna in duševna konstitucija) in enakovrednosti vseh.

Ideje za dejavnosti:

- Družimo se z vrstniki iz Centra za korekcijo sluha in govora, Centra za slepe in slabovidne, doma za starejše občane.
- Pogovarjamo se o tem, v čem se razlikujemo, v čem so si enaki. Razmišljajo o sebi: kaj je na meni posebnega, drugačnega?
- Igrajo se socialni igri Moja čutila in jaz ter Vsi so enaki.
- Vprašamo jih, ali poznajo kakšnega otroka, ki je »drugačen«. Kaj pomeni biti drugačen?
- Postavimo se v njihovo kožo: preživimo dan v invalidskem vozičku (sedimo na stolu), sporazumevamo se z rokami (smo gluhi), stvar na otip (imamo zavezane oči in poskušamo prepoznati predmet, prijatelja itd.).
- Kako lahko pomagamo nekemu s posebnimi potrebami v našem oddelku?

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Jezik

Cilj: Otrok se identificira s knjižno osebo ter doživlja književno dogajanje.

Ideje za dejavnosti:

- Poslušamo pravljico Jaz sem nekaj posebnega.
- Pogovarjamo se ob slikanici: kako so se prijatelji obnašali do Matica?
- Uredimo knjižni kotiček na temo Prijatelji so različni in otroci si v njem ogledujejo slikanice, poslušajo pravljice ter jih primerjajo.

Področje: Jezik

Cilj: Razvijanje sposobnosti izražanja istih doživetij v različnih umetniških jezikih: plesnem, glasbenem in likovnem.

Ideje za dejavnosti:

- Risanje po vsebini pravljice Kaj bom danes?
- Ugibajo in uprizarjajo gibalne uganke Kaj sem danes?
- Izmišljanje drugačnih plesnih gibov ob glasbi.

4. VLOGA ODRASLIH

Spodbujanje komunikacije, ki ne dopušča pripomb, nagovarjanj in dejanj, ki ljudi stereotipizirajo.

5. POTEK SOCIALNIH IGER

MOJA ČUTILA IN JAZ

Učenci lahko v krogu ali v obliki igre vlog predstavijo, kako jim čutila (dotik, vonj, vid, sluh in okus) pomagajo (npr. Vid mi pomaga, da lahko ...). Stavke lahko po potrebi tudi spremenite v npr.: Čeprav ne vidim (dobro/skoraj nič), sem še vedno jaz in lahko ..., če so v razredu učenci/učenke s posebnimi potrebami. Učenci/učenke lahko tudi »izumijo« orodja, ki bi jim pomagala občutiti, videti, slišati, vonjati in okušati bolje, jih nato opišejo, narišejo ali odigrajo.

Da je doživljanje otrok še bolj pristno, jim lahko zavežemo oči, zamašimo ušesa ...

VSI SO ENAKI

Vsem v razredu dajte po en kamenček ali kak drug običajen predmet. Vsi razdeljeni predmeti naj bodo iste vrste (npr. kamenčki, krompir, jabolka). Nato učence/ke zaprosite, naj si svoj predmet res dobro ogledajo in se z njim »spoprijateljijo«. Nekaj učencev/učenk naj svoj predmet predstavi razredu in morda pove zgodbo o tem, kako

star/mlad je ta predmet, kakšne občutke ima, kako je dobil svojo obliko ipd. Nato vse predmete poberite v veliko vrečo in premešajte. Naloga vsakega je, da si iz kupa spet poišče svoj predmet. Pogovorite se o tem, kako se nam tudi neznan ljudje morda na prvi pogled zdijo vsi enaki, ko pa jih поблиže spoznamo, ugotovimo, da smo vsi različni, posebni in enkratni; da imamo različne življenjske zgodbe, da pa smo vsi lahko prijatelji, če to želimo. Aktivnost pomaga razbijati stereotipe (npr. vsi kamni so trdi, hladni in nezanimivi). Če boste za aktivnost uporabili sadeže, se lahko na koncu ure z njimi posladkate.

6. LITERATURA

- Meek, Ann: Jaz sem nekaj posebnega. Tržič: Učila, 2006.
- Makarovič, Svetlana: Veveriček posebne sorte. Ljubljana: Zveza društev za cerebralno paralizo, 1994.
- Yoh, Shomei: Domino in tjuenj. Ljubljana: Epta, 2000.
- Rodero, Paz: Prijatelja. Ljubljana: Epta, 1995.
- Waddell, Martin: Ti in jaz, mali medo. Ljubljana: Epta, 1997.
- Kathryn, Cave: Drugačen. Ljubljana: Educy, 2001.
- Wilkon, Piotr: Muca Rozalinda. Ljubljana: Epta, 2000.
- Pesek, Albinca, in Pettan, Svanibor: Pesmi in plesi ljudstev sveta za otroke. Ljubljana: MK, 2000.
- Bregant A., Primc B., Pfeifer, K., Franković, R.: Moje pravice – didaktični pripomoček za učenje otrokovih pravic. EIP Slovenija – Šola za mir, Maribor, 2003.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

PRAVICA 11

OTROCI IMAJO PRAVICO, DA DOBIJO USTREZNO ZDRAVSTVENO NEGO IN SKRB, KI JU POTREBUJEJO

1. GLOBALNI CILJ

Spoznavanje svojega telesa ter varnega in zdravega načina življenja.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Narava

Področje: Narava

Tema: »Moje zdravje.«

Cilj: Otrok spoznava, kaj potrebuje za ohranjanje in krepitev zdravja ter da na njegovo zdravje vplivata okolje in on sam.

Ideje za dejavnosti:

- Izdelamo plakat in otroci sodelujejo v pogovoru, kako se zaščitimo pred soncem ali mrazom.
- Ugotavljamo, kaj lahko sami naredimo za svoje zdravje (npr. pravilno umivanje rok).
- Pogovorimo se, ali pojemo dovolj sadja in zelenjave, ter se igramo simbolno igro Tržnica (sadje, zelenjava, zelišča).
- Razvrščamo slike prehranskih izdelkov: škodi zdravju, ne škodi zdravju.
- Otroci pripovedujejo svoje izkušnje: ko sem bolan.
- Poslušamo pravljico A te boli zob, mala čarovnica? in se učimo pravilno ščetkati zobe.
- Poslušamo pravljico Dr. Hov.
- V knjižnici iščemo knjige o zdravju.

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Družba

Cilj: Otrok se seznanja s pravico do zdravja in poklicem zdravnika ter ima možnost razvijati sposobnost empatije.

Ideje za dejavnosti:

- Zbiramo material za simbolno igro Zdravnik, uredimo zdravniški kotichek ter se igro tudi igramo.
- Pogovorimo se o tem, kaj bi se zgodilo, če ne bi mogli priti do zdravnika, takrat ko ga potrebujemo (zdravnik je predaleč, ga ni, nimamo denarja ...).
- Ob ogledu UNICEF-ovega slikovnega gradiva se pogovorimo o tem, kako je z zdravjem otrok tam, kjer je vojna ali revščina.
- Vprašamo jih, ali so bili cepljeni. Ali vejo, zakaj jih cepijo? Razložimo jim pomen cepiv proti šestim nalezljivim otroškim boleznim in kaj to pomeni za otroke v nerazvitem svetu ... (glej tudi dodatek »Otroci sveta v številkah«).
- Pogovorimo se o tem, kako lahko tudi mi pomagamo.
- Izpeljemo UNICEF-ov projekt Punčka iz cunj.

Otroci spoznajo postopek izdelave in aktivno sodelujejo pri končni podobi punčk; eno punčko prodamo/damo v posvojitve in tako omogočimo cepljenje enega otroka proti šestim nalezljivim otroškim boleznim.

Druga punčka ostane v igralnici in vsak otrok jo odnese za teden dni domov. Doma skupaj s starši v punčkin dnevnik zapisujejo doživljanja z njo. Ko otrok prinese punčko nazaj, pripoveduje o tem, kako je punčka preživljala čas v njihovi družini.

Področje: Gibanje

Cilj: Spoznavanje vloge gibanja v naravi za zdravje.

Ideje za dejavnosti:

- Priredimo športni dan za starše.
- Razgibavamo se na prostem, se sprehajamo in igramo ob vodi.
- V gozdu se igramo z naravnimi materiali.

4. VLOGA ODRASLIH

Otrokom omogočiti, da usvajajo načine ravnanja, ki ohranjajo dobro počutje, in da prevzemajo odgovornost za svoje zdravje ter sočutje do tistih, ki jim je ta pravica kraten.

Punčka iz cunj

UNICEF Slovenija izvaja projekt Punčka iz cunj, ki pod sloganom Posvoji punčko in reši otroka zagotavlja cepljenje otrokom v državah v razvoju proti šestim otroškim nalezljivim boleznim (davici, ošpicam, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, tuberkulozi in tetanusu). Danes namreč zaradi preprečljivih bolezni še vedno umre več kot dva milijona otrok po vsem svetu.

Punčka iz cunj je igrača, ki je poznana v vseh kulturah sveta, v projektu UNICEF-a pa simbolizira otroka iz države v razvoju, ki potrebuje pomoč. Z nakupom oz. posvojitvijo punčke je omogočeno cepljenje enega otroka proti šestim otroškim boleznim.

Izdelovanje Punčk iz cunj temelji na prostovoljnem delu starejših prostovoljk, učencev osnovnih in srednjih šol ter otrok in vzgojiteljic v vrtcih. Z nakupom punčke se lahko stkejo prijateljske vezi med tistimi, ki so z nakupom punčke pomagali otroku, in tistimi, ki so s svojim prostovoljnim delom to omogočili. V ta namen je vsaka punčka opremljena z osebno izkaznico, kjer so zapisane njene lastnosti, in dopisnico, s katero posvojitelj punčke sporoči njenemu izdelovalcu naslov novega doma punčke. S tem je punčka ne le prodana, ampak »posvojena« v novo družino.

- Več kot 30 milijonov otrok na svetu je necepljenih.
- Zaradi bolezni, ki bi jih lahko preprečili s cepljenjem, umre:
 - vsako leto več kot dva milijona otrok,
 - vsako minuto šest otrok,
 - vsako minuto eden samo zaradi ošpic.
- V 80. letih je bil cepljen le vsak peti otrok, danes je cepljenih že 80 % otrok.

Kaj dela UNICEF?

- UNICEF je glavni dobavitelj cepiv v državah v razvoju.
- UNICEF cepi več kot 40 % otrok po svetu.

20 EUR

Davica, ošpice, oslovski kašelj, otroška paraliza, tuberkuloza, tetanus.

Izdelaj svojo unikatno punčko in reši otroka

Izdelati punčko ni zahtevno, naredi jo lahko vsak, otrok ali odrasel, potrebno je le malo domišljije in dobre volje. Če želiš izdelati svojo punčko, pokliči na 01 583 80 86 ali pa piši na info@unicef.si. Z veseljem ti bomo poslali krog z navodili za izdelavo in ti pomagali premagati morebitne ovire.

Tvojo punčko bo nekdo posvojil za najmanj 20 EUR, s čimer bosta UNICEF-u omogočila, da enemu otroku v državah v razvoju zagotovi cepljenje proti šestim otroškim boleznim.

5. LITERATURA

- Cole, Babette: Dr. Hov. Ljubljana: Kmečki glas, 1995.
- Uebe, Ingrid: A te boli zob, mala čarovnica? Slovenija: Tehniška založba, 2007.
- Keudel, Helmut: Veliki priročnik Otroške bolezni. Ptujška Gora: IN OBS MEDICUS, 2003.
- Gomboli, Mario: Naše telo. Tržič: Učila, 1996.
- Nitsch, Cornelia: Dr. Mama! Ljubljana: Kres, 2002.
- UNICEF Novice, Slovenski odbor za UNICEF.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

PRAVICA 12

OTROCI IMAJO PRAVICO, DA GOVORIJU JEZIK SVOJIH STARŠEV

1. GLOBALNI CILJ

Zavedanje obstoja lastnega in drugih jezikov ter lastne in drugih kultur.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Jezik

Področje: Jezik

Tema: »Kaj je materni jezik?«

Cilj: Otrok se spoznava s pojmom maternega jezika in se nauči, da imamo v različnih deželah različne jezike.

Ideje za aktivnosti:

- Sodelujejo v pogovoru o tem, kaj je to materni jezik.
- Ugotavljamo, koliko različnih maternih jezikov je v našem oddelku.
- Izdelamo plakat Beseda prijatelj v različnih jezikih.
- Razmišljamo o tem, zakaj se v vrtcu učimo slovenskega jezika.
- Spoznavamo izštevance v svojem maternem jeziku in maternem jeziku otrok, ki prihajajo iz drugih držav.
- Spoznavamo ljudske izštevance, nagajivke in posmehljivke v različnih narečjih.

Področje: Družba

Cilj: Otrok pridobiva konkretne izkušnje za sprejemanje drugačnosti.

Ideje za aktivnosti:

- Pogovarjamo se o podobnostih in razlikah med prazniki, ki jih praznujejo v družini.
- Starši otrok iz drugih držav nam predstavijo svojo kulturo (običaji, jezik, oblačila).
- Ogledujejo si knjige iz zbirke Ne pozabite nas! Prihajam iz ... ter pripovedujejo svoje vtise o potovanjih v različne dežele.

3. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje: Umetnost

Cilj: Doživljanje umetnosti kot del družabnega in kulturnega življenja.

Ideje za aktivnosti:

- Plešejo slovenske ljudske plese (balun, ples z metlo).
- Ogledajo si nastop ljudskih plesov različnih narodov.
- Izdelujejo ljudska glasbila (nunalca, bajs);
- Plešejo ples različnih ljudstev sveta (čindara, račji ples, kukarača ...)

4. VLOGA ODRASLIH

Spodbujati otroke, da se izražajo v maternem jeziku kot temelju lastne identitete.

5. LITERATURA

- Černigoj, Franc: Nace ima dolge tace. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1996.
- Vogeljik, Marija: Ura je ena, medved še spi. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.
- Pahor, Jolanda: Izštevanke in igrače v Istri. Osnovna šola Dekani, 2001.
- Več avtorjev: zbirka Ne pozabite nas! Prihajam iz ... Tržič: Učila, 1997.
- Pesek, Albinca, in Pettan, Svanibor: Pesmi in plesi ljudstev sveta za otroke. Ljubljana: MK, 2000.
- Nacionalni kurikulumni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

*Pravica pravic je pravica živeti,
biti otrok, za srečo rojen,
tata in mamo ob sebi imeti
in jima padati veselo v objem.*

*Lepa pravica je teči po trati
in ne biti kot trava teptan,
učiti se brati in biti med brati
enakovreden in spoštovan.*

*Rasti kot rastejo jelke in bori,
poslušati pesmi, ne pokov granat,
in potem enkrat ob majniški zori
reči nekomu: Imam te rad!*

*In še: biti duša v svetu brez duše,
majhna svetloba sredi velike teme,
ali vsaj kaplja v obdobju suše,
ne biti nihče, a otrok, ki je vse!*

Tone Pavček

PRAVICA 13

**VSI OTROCI IMAJO PRAVICO,
DA JIH VZGAJAJO NJIHOVI
STARŠI, ČE JE TO MOGOČE**

1. GLOBALNI CILJ

Seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja.

2. PRIORITETNO PODROČJE: Družba

Področje: Družba

Tema: »Zakaj sta izbrala prav mene?«

Cilj: Otrok dobiva konkretne izkušnje o uresničevanju temeljne otrokove pravice in se seznani z različnimi oblikami družine in družinskih skupnosti.

Ideje za aktivnosti:

- Ob zgodbici Zakaj sta izbrala prav mene? se pogovarjamo o rojstvu, starševski ljubezni.
- Otroke spodbudimo, da se doma pogovarjajo, vprašajo: kdo mi je izbral ime, katera je bila prva beseda, ki sem jo znal izgovoriti, katero pesmico sem najraje poslušal ..., in nam o tem pripovedujejo v vrtcu.
- Pripovedovanja zapišemo in shranimo v otrokovi osebni mapi – portfoliu (lahko narišejo starše, najljubšo igračo, prinesejo od doma fotografijo ...).
- Ob ogledovanju osebnih map se pogovarjajo z vrstniki o svojih starših, rojstnem dnevu ...
- Izmislijo si šaljivo pravljico Ko mame in očeta ni bilo doma (lahko izdelamo slikanico).
- Izhodišča za pogovor:
 - Kaj pomeni, da nas imajo starši radi?
 - Ali to, da nam vse dovolijo?
 - Pogovarjamo se o tem, da so starši tisti, ki svojemu otroku stojijo ves čas ob strani, ga spodbujajo pri delu in ga zaščitijo pred vsem, kar bi mu lahko škodovalo.

- Kdo skrbi za otroke, ki nimajo staršev?
 - Otrokom pojasnimo, kaj so posvojitvene, rejniške družine.
 - Za otroke pa lahko skrbijo tudi organizacije.
 - Ob ogledu spletne strani UNICEF Slovenija se pogovarjamo o tem, zakaj so otroci po svetu brez staršev, in se pogovorimo o projektu Starši otrok sveta.

3. VLOGA ODRASLIH

Spodbujati pozitivne interakcije, ki otroku omogočajo željo po verbalnem izražanju (k delitvi izkušenj, počutij) in spoštovanje zasebnosti.

4. LITERATURA

- Kokalj, Tatjana: Koga ima Neža najraje? Jezero: Morfem, 2008.
- Kroflič, Robi, et al.: Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja, 2001.
- Nacionalni kurikularni svet, 1999: Kurikulum za vrtce: Ljubljana.

Starši otrok sveta

Program zaobljubljenih mesečnih darovalcev, poimenovan Starši otrok sveta, se pri UNICEF-u Slovenija izvaja že sedmo leto.

Kdo so Starši otrok sveta in zakaj so njihovi prispevki tako dragoceni?

Starši otrok sveta so mesečni darovalci, ki redno, vsak mesec, prispevajo določen znesek svojih sredstev za pomoč otrokom v državah v razvoju. Zbrana sredstva polnijo UNICEF-ov splošni sklad, iz katerega se financirajo dolgoročni razvojni programi pomoči.

Program nekoliko spominja na botrstvo oz. t. i. posvojitve na daljavo, vendar se razlikuje v tem, da posamezniki s svojimi sredstvi ne pomagajo le enemu otroku, temveč vsem pomoči potrebnim otrokom. Prav tako pomagajo otrokom v različnih državah, in ne le v izbranih. Tako je na primer en mesec njihova pomoč namenjena imunizaciji otrok v begunskem centru v Darfurju, naslednji mesec pa zagotavljanju šolske opreme za novo šolo v odročni vasi v Burkina Fasu, kjer imajo otroci prvič možnost izobraževanja.

Glavna prednost programa mesečnega darovanja je, da UNICEF-u omogoča načrtovanje dolgoročnih razvojnih programov in takojšen ter učinkovit odziv ob naravnih katastrofah. Tak način podpiranja prispeva k večji učinkovitosti in hitrejšim spremembam. Starši otrok sveta s svojimi rednimi prispevki veliko pripomorejo k zagotavljanju preživetja in stabilnosti v kriznih razmerah, to pa je eno najdragocenejših daril za otroke, ki se s tem soočajo.

OTROCI V ŠTEVILKAH

Umrljivost, revščina in lakota otrok

- V letu 2008 se je umrljivost otrok, mlajših od pet let, zmanjšala na 8,8 milijona smrti letno. To je izjemen dosežek, vendar še vedno nesprejemljivo število, saj bi lahko večino teh smrti preprečili.
- Več kot 30 odstotkov (približno 600 milijonov) otrok v nerazvitih državah živi z manj kot enim dolarjem na dan.
- Približno 148 milijonov otrok, mlajših od pet let, je podhranjenih. Več kot polovica jih živi v južni Aziji.

HIV/aids, malarija in druge bolezni

- V letu 2007 je zaradi aidsa umrlo 290.000 otrok, mlajših od 15 let.
- V letu 2007 je bilo 420.000 otrok na novo okuženih z virusom HIV.
- Število otrok, osirotelih zaradi aidsa v podsaharski Afriki, se je od leta 2000 do leta 2007 podvojilo in tako naraslo na 12,1 milijona otrok.
- Podsaharska Afrika je najbolj okuženo področje, saj živi tam kar 10 milijonov ljudi, okuženih z virusom HIV oz. aidsom, od tega dva milijona otrok.
- Zaradi malarije dnevno umre milijon ljudi. Devetdeset odstotkov vseh smrti se zgodi v podsaharski Afriki – večina od teh so otroci pod petim letom starosti.

Izobrazba in enakost med spoloma

- 101 milijon osnovnošolskih otrok ne hodi v šolo, od tega 53 milijonov deklic (2007).
- Več informacij: www.unicef.org/media/media_45452.html.

Zdravje mater

- Vsako leto zaradi zapletov v nosečnosti in ob porodu umre več kot pol milijona žensk.
- V državah v razvoju je tveganje za smrt matere ob porodu 1 proti 76, v razvitem svetu pa 1 proti 8.000.

- Največje tveganje za smrt žensk ob porodu je v Nigru, Afganistanu, Sierr Leone, Čadu, Angoli, Liberiji, Somaliji, Demokratični republiki Kongo, Gvineji Bissau in Maliju.

Izkoriščanje in zloraba otrok

- Približno 51 milijonov otrok, rojenih v letu 2006, ob rojstvu ni bilo registriranih. Štiriinštirideset odstotkov teh otrok živi v južni Aziji.
- V letu 2006 je bilo 158 milijonov otrok, starih med 5 in 14 let in živečih v državah v razvoju, prisiljeno delati zaradi revščine in lakote.
- Vsako leto je približno 1,2 milijona otrok žrtev trgovanja z ljudmi.
- Približno 1,8 milijona otrok, od tega velika večina deklic, je vsako leto zlorabljenih v prostituciji in pornografiji.
- Danes je 250.000 otrok vključenih v konflikte po svetu. Otroke zlorablajo kot vojake, kuharje, čistilce, vohune in posrednike vojnih sporočil. Deklice spolno zlorablajo. Tem otrokom so kršene osnovne pravice otrok.
- Po ocenah naj bi bilo v letu 2006 18,1 milijona otrok prisiljenih, da zaradi kršitve osnovnih človekovih pravic pobegnejo od doma in v sosednjih državah živijo kot begunci.

Voda, okolje in sanitarne naprave

- Pomanjkanje čiste pitne vode in ustreznih sanitarij povzroča okrog 88 odstotkov smrti zaradi diareje.
- Svetovno gledano, dnevno umre več kot 125 milijonov otrok, starih manj kot pet let, v gospodinjstvih, ki nimajo zagotovljenega dostopa do čiste pitne vode, in več kot 280 milijonov otrok v gospodinjstvih, ki nimajo urejenih sanitarij.
- Če želite izvedeti več, si oglejte: www.unicef.org/media/media_45481.html.

OBI®

POMEMBEN IGRALEC NA SLOVENSKEM TRŽIŠČU ŽE VEČ KOT 10 LET

Prva slovenska trgovina OBI se je odprla v Mariboru že leta 1998 v sodelovanju s slovenskim podjetjem MG Market kot franšiznim partnerjem. Štiri leta kasneje, maja 2002, so odprli še dve trgovini, v Ljubljani in Kopru, temu pa je sledila še nova trgovina v Kranju leta 2003. Jeseni 2008 je podjetje OBI odkupilo te štiri trgovine od podjetja MG Market in od takrat naprej se vodijo pod nadzorom sedeža podjetja OBI na Dunaju kot lastne trgovine podjetja.

Zaradi svojega dobrega položaja na slovenskem trgu je podjetje OBI odprlo svojo peto trgovino v Murski Soboti v začetku maja 2008, temu pa je sledila še nova lokacija v Novi Gorici 3. junija 2009. Pozitivni ekonomski razvoj Slovenije je bil neprecenljiv pozitiven faktor pri nadaljnji širitvi podjetja OBI v Sloveniji. Zato so načrtovane nadaljnje trgovine OBI. Naslednja bo vrhunsko opremljena lokacija na Ptuju. Odprtje je načrtovano za prvo polovico leta 2010. Naslednja lokacija z velikimi potenciali za prihodnost je Novo mesto.

Ena od osnovnih vrednot podjetja OBI je, da nudimo pozitivno in navdihujoče delovno okolje za svoje uslužbence, poleg tega pa nudimo stalno usposabljanje in priložnosti za razvoj, ki tlakujejo pot do uspeha in pripravljajo uslužbence za prihodnje karijerne priložnosti.

Ta pristop se je potrdil s stalno naraščajočim številom strank v trgovinah OBI v Sloveniji v zadnjih letih. Vse lokacije temeljijo na istem konceptu in nudijo družinsko nakupovalno ozračje. Stranke podjetja OBI prepriča predvsem obširen izbor kakovostnih izdelkov, poznavanje izdelkov, ki ga izkazujejo uslužbenci in številne ponudbe za storitve. Posebne ponudbe se redno oglašujejo v vsem znanih letakih OBI, ki so navadno izdani dvakrat mesečno.

Poleg tega pa lahko stranke podjetja OBI izkoristijo tudi brezplačno Bober Bonus Card. Ta nudi številne prednosti, kot je 5% bonus na vse nakupe kot bon ob koncu leta, 3-mesečna garancija z vračilom denarja, 20% popusta na najboljše ponudbe, 15% rojstno-dnevno presenečenje itd. Spletni dostop do Bobrovega kotička na www.ob.si zagotavlja strankam enostavno upravljanje z Bober Bonus Card ter neprekinjen dostop do osebnih informacij o kartici.

Nenazadnje pa podjetje OBI verjame v korporativno socialno odgovornost kot vrednoto, ki mora biti del aktivnosti podjetja. Zaradi tega je OBI Slovenija pred leti začel tesno sodelovati z UNICEF-om. Raznolike aktivnosti, ki so del tega sodelovanja so usmerjene v izboljševanje pravic in življenjskih pogojev otrok po celem svetu. Če naštejemo samo nekaj primerov: podjetje OBI je sponzoriralo UNICEF-ovo konvencijo za pravice otrok in s tem plakate, ki bodo razdeljeni po šolah in otroških vrtcih ter priročnik kateremu ste priča. Stalno podporo nudi tudi s kampanjo koledarjev in hranilnikov v slovenskih šolah in vrtcih. Tako pridobljena sredstva iz te kampanje so donirana UNICEF-u za podporo otrok v manj razvitih državah. Poleg tega pa OBI-jev bober redno podpira UNICEF pri dogodkih in drugih javnih aktivnostih.

